

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatorului

(Lövész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decât numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „
Pre annulu intregu 10 „ „
Pentru Romani'a:
Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia. Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 7 Martiu, 1874.
25. Fauru 1874.

Combinatiunile despre constituirea unui ministeriu a mai incetatu, lupta se intre partite curge mereu in organele respective, mai alesu in privintia alitiunii, asiá d. e. „Reform'a“ Dlui Sanyai respue ori ce coalitiune sustienandu ca noulu ministeriu tare si abile, essa numai d'in sinulu partitei de-ane, éra „Ellenör“ organu allu Dlui Tisz'a combate cu veementia (si in modulu sarcasticu allu Dlui Cernatoni) penta parere, sustienendu fiesce necesitate unei coalitiunii, adeca: „Cicero ro domo sua“ si unii si altii tindu numai la putere si la bugetu; neci ca li ne aminte „inter duos litigantes tertius gaudet“ si ca acestu tertius are se cellu ce va invetiá minte pre cei ce au disputatu potestatea. Politicosii la „Ref“ si Ellenör“ credu ca constituirea noului ministeriu depinde numai de la vointia corifeiloru de partite, auitatu cu totulu de dreptulu constitutionalu allu monarcului. Judanii de „Pesther Lloyd“ au nasulu mai finu, pesti-a au si mirositu cadavrulu ministeriale si se intorsera de cátra dinsulu; ar au si ochii ageri, ei diarira lumin'a parindei stelle si cursera indata a i-se chiná, aducandu-i miresme ierusalimane: lingusfre si supunere, atribute ale celloru ce adora pururea potestatea actuala, fia buna, fia rea, d'insii te le sciu exploatá. — Pana acum de ce ori se pomeniá numele baronului Sanyai, cei de la „P. Ll.“ si-faceau tace cu semne judanesci, apoi murmuru rogatiunea cu inchiaiarea „si ne apa de cellu reu.“ Dar ce se vedi?

In Nr. de eri allu numitului diariu delintia se incarca cu mirha si aloe, si fintia Dlui Sanyai este incinsa profumulu celloru de la „Pesther Lloyd.“ Semnele timpului sunt acestea: penii de tagm'a celloru de la „P. Ll.“ si semntu ca stapanulu actualu au eritu si ca cellu ce vine stá bine si tare

pre petiore. Noi am indegetatu de multu ca acesta radicala schimbare nu numai in omenii de statu, ci si in sistemu este una necesitate imperiosa si ca ori câte incercari de peteciture s'ar face, tote acelle sunt trecatorea, puntea la vechii conservatori. Acum se vedemu intempla-se-va acest'a inca de acum, séu ca se va mai continuá cu orbecarea cu pipaitulu intru intunericu? Domnitoriulu, de la care se ascepta deslegarea nu au ositu inca aici, sosirea lui, intardiata d'in caus'a unei indispuetiuni catarrale, s'au annunciatu pre mane. D'in contactulu ce omenii de statu voru avé cu Domnitoriulu si cu alter ego allu seu cellu ungurescu cu contele Andrássy va transpirá câte ce-va despre intentiunea Monarcului, precum si despre solid'a séu elatinat'a positiune a potintelui ministru allu affaceriloru esterne ca despunetoriu in afacerile Ungariei.

Precum se scrie diariulu „P. L.“ Imperatulu ar fi si semnatu decretulu prin care delegatiunile se convoca pre díu'a de 20 Aprile, a. o. la B.-Pest'a. Astfelu Camer'a Ungariei va poté continuá lucrările, cari potu tiené siedintiele loru dupa amedia-di, ca deputatii delegati sé pota luá parte la lucrările ambeloru corpuri.

Callatori'a imperatorelui Franciscu Iosifu I. la Petrupole inca n'a incetatu a se discute in press'a europena. „Times“ din Londonu resumme differitele combinatiuni, si apoi dice:

„Nesiguranti'a toturoru speculatiuniloru politice a supr'a unoru lucruri, cum sunt d. e. si convenirile monarhiloru, se manifestedia cu osebire in impregiurarea, ca, precandu unii vreau a deduce din callatori'a imperatorelui austriacu una liga formale intre Vienn'a, Petrupole si Berlinu, pre atunci éra-si altii vedu totu in acesta callatori'a una aliantia a Austriei si Rusiei contr'a Germaniei. Germanii sunt de presinte

forte susceptibili, ceea ce in prim'a linia are d'a se atribui faimeloru prea viu colorate despre dispuetiunea spiriteloru si pregatirile Franciei. Se crede ca va veni o dí, candu Franci'a va se fia bine primita in aliantia austro-ruscesca, ceea ce ar fi unu mare periclu pentru Germani'a. Pentru aceea vedemu, cu cáta furia se descarca diariiele germane a supr'a Austriei, pre carea o credu ca croiesce planuri de tradare pentru eventualitatea unui nou resbellu. Aceste sunt, ce e dreptu, combinatiunile acelloru porsona, cari nu sciu ce se intempla in Petrupole, nici ce s'a stipulatu acolo séu aiurea. Cu tote aceste inse noi le resummemu, pentru ca ori si cum elle ni arreta cugetile politici-loru din acelle parti alle continentului, si pentru ca mai multu séu mai pucinu elle ni punu in vedere temerile si ingrigirile facia de evenimentele venitorie.“

B.-Pest'a 7 Marte, 23 Fauru.

Unu respunsu la doue adrese. Aporetariile d'in Nr. 11. „Fed.“ a supr'a proiectulu de resolutiune a deputatiloru nat. oppos. si a purcederei in asta privintia urmata de deputatii nationali atátu oppositionali cátu si guvernamentali, atinsera, precum observaramu in ar. tr. susceptibilitati d'in ambe partile, a caroru urmare fu reclamatiunea Dlui dep. Mih. Besanu publicata in Nr. 13. „Fed.“ si espectoratiunile Dlui dep. Vinc. Babesiu, descarcate in cincii colone d'in Nr. 14. „Alb.“ — Amendoi collegii deputati se adressedia de a drep-tulu cátra person'a redactorelui „Fed.“ — Regula diaristica este: ca pentru toti articli nesemnati raspunderea privesce pre Redactorulu; cátu pentru mine, n'am declinat neci odata raspunderea neci facia cu tribunalulu de pressa, neci facia cu persone private; n'am cerutu neci odata scusele melle juratiloru, ci m'am aperatu in procesele melle de pressa, — neci am imploratu grati'a guvernului lapedandu-me de satan'a, adeca

Am pretinsu ca pana la 1840 si chiaru mai incoce cu cáti-va anni, ideele si principiele moderne inradecinate asta-di la noi, nu patrussesera ioca in tierra, ca societatea portá sigiliulu orientalu, ca spiritulu si anim'a se luptau si amortiau sub sfflarea otravitoria a fanarotismului, ca precum guvernulu nu avea alta ambitie, decâtu acea de a fi bine vediutu la Petersburg, assemene boerimea nu avea alta preocupare decâtu a fi bine vediuta si protegiata de guvernulu.

Amu spusu ca generatiunea statuta éra intielenita in vechiurile datine si privilegiuri, fara nici o dorintia de a esi vre o data din cerculu loru; vomu adauge, ca tinerimea, ce represintá viitorulu tierrei, nu avea nici o insemnate, nici o aspirare, nici o initiativa, si negressitu ea ar fi ramasu perduta in haugasiulu trecutulu daca unii din parintii nostri nu ar fi avutu ideea de a-si

pre care boierii deputati lu prefceau in primosu pentru Voda? Asta-di lumea s'a civilisatu multu de adeveratu, veniturile tierrei s'au maritu preste mesura, si inse nime nu e platitu la vreme si deficitulu budgetului a ajunsu a fi spaimantatoriu. Pentru ce? Scii pentru ce? pentru ca lumea noua e ametita de teorle, candu lumea vechia aveá sentiulu practiculu, ce se dobandesce la scol'a esperintiei, era nu la acelle din strainetate.

de libertatea cugeteloru si sentiminteloru melle si facandu poclone si promisiuni, ci am preferitu a sufferi pentru celle scrise de mine si chiaru de alti alle caroru nume le am retacutu. Cu atátu mai pucinu am causa d'a decliná asta data raspunderea, pentru ca mi-se pare a fi nimeritu in ambe directiunile.

Nu-mi placu polemiele preste totu, detestediu specialminte celle personale si nu voiu in asta certa de lana caprina ca se incingu una zama lunga spre desgustarea onorabililoru cetitori. Voiu respunde cu totulu obiectivu la unele puncte d'in ambele reclamatiuni. Mai antáiu fratelui condeputatu M. Besanu.

Assertulu meu, si acest'a conditionatu, ca ai „arruncatu in diariulu ung. „Ref“ conclusulu deputatiloru rom. guv. fara autorisarea acestoru-a“ nu l'ai desmintitu frate, ci l'ai incungiuratu cu frasea, ca de este ertatu altoru-a a imprasciá mintiuni, de ce se nu-ti fia tfe ertatu a spune adeverulu? si ca pentru comunicatulu d'in cestione esci detoriu raspundere numai deputatiloru rom. guv. — Asiá este pentru raspundere, dar eu nu te facussem respundetoriu, ci am constatatu unu inconvenientu, care nu se justifica prin presupunerea ca neci „Fed.“ nu ar fi publicatu bucorosu respunsulu. Ori i-ar fi fostu „binevenita“ publicarea, ori ba, „Fed.“ ar fi publicatu respunsulu vostru, precum au publicatu pururea ori ce reclamatiune de la cei ce s'a semntu atinsi prin cutare articlu si precum s'a publicatu si reclamatiunea ta. — Negi ca voi deputatii rom. guv. ati avé „rufe negre“ eu insistu a sustiené. Rufe albe ca nienu'a este ore portarea vostra pusillanima facia cu tote cestionile de interessu nationale? Dar candu ati vediutu d. e. ca in comiss. de 21. ungurii nu alessera neci unu membru d'intre deputatii nat. cellu pucinu d'intre voi cei credintiosi guvernamentali, nu éra ore detorintia voastra a reclamá in contr'a acestei desconsiderari vetematoria mai multu pentru voi, decâtu pentru noi cei d'in oppositiune? Dar candu Cazaculu ministru del'interne,

tramitte coplii la universitatile din Franci'a si din Germani'a.

Acesta idee providentiala, acestu actu revolutionariu, potemu dice, a deschisu portile Romaniei la tote reformele civilisatorie ce au navalitu la noi si s'au impamentenitu cu o rapediune fara essemplu in ori care parte a lunei. Sè fimu drepti si se ne inchinamu cu respectu si recunoscintia dinaintea memoriei parintiloru. Ei prin traiulu loru pareau a face parte din seclulu XVI, dar au avutu meritulu sublimu de a introduce in patri'a loru unu seclu nou, unu seclu de progressu si de regenerare, seclulu XIX, adussu din strainetate prin coplii loru. Gloria si onore parintiloru nostri! Ei au pregatitu viitorulu, unu viitoru plinu de frumose promitteri, cari s'au realisatu in parte si din cari se bu'ura generati'a de asta-di.

Acei omeni venerabili au auditu in anim'a loru cea mai sublima aspirare, ca-ci ei pastrau cu santienia in fundulu animei cualitatile mostenite de la strabuni si neatinse de cangren'a Fanarotismului. Pentru acei boieri demni, tierr'a, numita mosfa, éra cellu mai scumpu odoru, cea mai sacra avere stramosiesca. Demnitatea loru personala i tinea pre picioru si amenintatori in faci'a poterniciloru intriganti de la Fauru, sentiulu loru de nationalitate i faceá a plange, privindu injosirea patriei loru caduuta din

FOISIOR'A.

Introducere

la scrierile lui Constantinu Negruzzi

de V. Alessandri.

Desvoltarea ideiloru si purificarea gulu literariu se resentiau dar forte amaru sistemulu apessatoriu allu guvernului, si tantulu scriitoriloru si-frangiá aripele lo-ndu-se de indeferintia publica ca de o nca. Betranii nu cetiau de cátu vietiele viloru, éra tinerii nu cetiau nemicu, des- tinandu cártile romanesci, si printre acii scri numai unu Alessandru Hrisoverghi si Costache Negruzzi:

rari nantes in gurgite vasto

bateau cu man'a pre frunte, d'icandu cu parere ca Chenier in or'a mortiei lui: *pourtant je sens que j'ai quelque chose la!*

V.

Tabloulu de mai susu va paré pote de- su cu coloru cam mohorite. Societatea e presentata sub o lumina pucinu favo- rila; timpulu este arretatu cu unu nemolu defecte si de ridicule. E dreptu, prin ur- tre, se esaminamu si partile avantajoise a tabloului, pentru ca se ni facemu o idee

prin ucacele salle celle muscalesci, calca legea facuta de stapanii insi-si, interrandu si turburandu spiretele in Zarandu Fagarasiu, etc. nu voi cei d'antâiu trebuiati in corpore sè reclamati, la ministeriu si de nu avea successulu doritu, chiar in camera, in contr'a calcarii legii? Sciindu voi bine, cã reclamandu noi, unguirii in turbarea loru ne accusa de agitatori si inimici ideei de statu, cã gravitãmu in a fara, etc. cu unu cuventu, in locu d'a se poté effectui ce-va se impulpa numai despotic'a rigore a stapaniloru prin reclamatiunile nostre, precandu de ati reclamã voi, totu mai reflectã la urmari si la pucina omenia, — dar conniventi'a vostra cea peccatosa nu incorageza ore la persistintia pre stapani crediendu cã voi aprobati purcederea loru ilegale si inumana prin tacerea vostra? Rufe albe sunt aceste frate Besane? Lassu ca sè judecati voi intru inimile vostre ca romani, „ori sè nu ve interessati de caus'a nationalitatiloru“ sunt cuvintele talle. — Candu am dîssu „sè ni spelãmu rufele in familia“ implicite am recunoscutu cã avem si noi deputatii nat. oppos. rufe negre, si credu cã am si attinsu despre elle, cã-ci altmintre n'ar fi scossu tîpote si d'in alta parte.

Celle ce dîssemu „intr'o resuflare“ despre portarea vostra facia cu proiectulu nostru de resolutiune, acelle nu involvu contradictiune, contradictiunea pipaita erã in situatiunea vostra si este precãtu tîmpu, ca partesani ai guvernului, nu veti avè curagiulu d'a figurã si ca romani „resoluti“ facia cu stapanii. — Attitudinea conformu dîcatoriei „Pre Dîeu lauda, de draculu nu hulli, cã nu scii a cui vei fi“ n'au produsu neci candu vre unu bine. Voi ve afflati in dilemma facia de resolutiunea nostra si nu scieati ce sè faceti. A superã pre stapani? nu se pote. A figurã si ca deputati nat.? Ati dorî, dar nu se pote, deci vrendu a satisfice in doue directiuni n'ati satisfaccutu neci intr'un'a. „Vruî sè dîcu si nu dîssei, dar d'oiu dîce inc'oiu dîce, ca sè dîcu c'am dîssu c'oiu dîce.“ Ati applicat'o. Stapanii ar fi doritu ca sè ne infruntati si desmintiti in modu categoricu precum acesta dorintia s'a si manifestatu in unele dîfarie d'in Pest'a cam pintre sîre, era in „Magyar Polg.“ cãtu se pote de chiaru in modulu urm. — „Au sè fi luatu parte (romani deakisti) la conferintia si sè fi luptatu aici in contr'a sulevarei acestei cestiuni, negressitu mai bune rezultate s'ar fi arretatu decãtu cã se retrassera cu lasitate si se dederu de golu ca nesce argati fideli, car inumai atunci cutedia a grai candu faci'a stapanului este inseninata. — De s'ar fi oppusu de-

culmea gloriei la rangulu de unu simplu pasialicu. Respectulu loru pentru person'a Imperatului Russiei erã isvoritu din recunoscintia cã Russi'a pussesse capetu domnire; Fanariotiloru, cã reinviassse tractãrile vechi a tierrei cu Turci'a, si dotasse Romani'a cu o constitutie multu mai liberala de cãtu siartele imperieloru vecine. Ei au fostu singurele colone remasse alle tîmpulu nationalitatii nostre, pre fruntea loru venerabila auror'a viitorului reflectã radiete salle; inse amaru de naturele alesse, de intelligentiele nerabdatorie cari traiau in acceptarea acellui viitoriu departatu!

C. Negruzzi a fostu un'a din acelle nature.

Orescutu in tierra sub priveghiarea parintelui seu, ellu si-desvoltã spiritulu, si-immultu cunnoscintiele prin cetirea autoriloru classici, atãtu elini cãtu si francesi, si de la sine se infratî cu scol'a romantica, a carei-a siefu erã Victoru Hugo. O oprire destulu de lunga in Bassarabi'a si Russi'a de sudu punendu-lu in relatiune cu vestitul poetu Puskin, gustulu seu pentru literatur'a moderna se affirmã inca mai multu, si ca prin unu effectu magicu, ellu se trezi d'o data cu o avere bogata de idei nove, de poesie armoniose si de stilu curatu romanescu. Avea, sermanulu, o comora si nu se potea bucurã de a o împãrti cu nime, cã-ci

putatiloru nat. nu ar fi gressitu de felu in contr'a disciplinei de partita.“ (Accest'a o credemu si noi, cã nu.) Deci lips'a de independintia, adeca servilismulu deputatiloru rom. guvernã. se constatedia si d'in partea ungueresca. — Cãtu pentru modulu alegerii deputatiloru gov. preste totu, sustienu totu deaun'a celle ce dissei, dar se intiellege si aici ca in tote, nulla regula sine exceptione, asiã intre deputatii rom. inca va fi unulu sèu doi cari s'ar fi alessu si fara apparatusu oficiale: pressiune, corruptiune etc., regul'a inse nu se restorna prin excep-tiune, ci se confirma mai vertosu. Cumca majoritatea poporului rom. este pentru deputatii nat. oppos. este unu adevèru — si acestu-a este adevèratulu „adeveru“ — necontestatu, daca onorab. nostri collegi se indoiescu despre adevèrulu acestui assertu, n'au decãtu a se provocã la poporu, ca sè affie de la ellu „adeverulu.“ In fine fratele condeputatu au incurcatu, cu voia fara voia, nu cercu, celle disse despre alegeri cu apostrofãrile melle adressate diariului ung. „Ref.“ si semeniloru sèi. Este de prisosu ca se rectificu acesta alunecare a fratelui B... pentru cã onorab. cetitori voru fi observatu numai decãtu acesta ratecirea dlui B. Suntemu desbinati in principie si actiuni, dar neci candu pre confratii mei nu i-am stigmatizatu de venduti si vendiatori.

O scimu toti cã aderintia loru nu este respaltita decãtu cu una „suverana nebagare in sama“ dupa manier'a stapaniloru. Mai multa rusine decatu folosu redunda d'iu situatiunea ce si-au alessu de buna voia, deci nu eu li voi face insult'a d'a fi venduti, acest'a nu este manier'a mea d'a combate; insinuatunile, denunciarile si calumni'a nu voru intinã busele melle neci chiaru facia cu adversarii nostri, cu atãtu mai pucinu facia cu confratii cari au potutu rateci fara a deveni venduti sèu vendiatori. Atat'a este frate Michale, ceea ce trebuiamu sè-ti respundu. (Finea va urmã.)

Camer'a deputatiloru Ungariei.

Siedint'a de la 5 Marte, 1874. — Siedint'a se deschide la 10 ore din dî. Dupa verificarea processului verbalu din siedint'a precedentã presiedintele annuncia mai multe petitiuni, intre cari avemu d'a insemna: petitiunea districtulu Fagarasiu contr'a ordenatiunii ministrului de interne relativu la limb'a oficiale, apoi petitiunea tribunalului de Budapest'a, care cere concessiunea camerei spre a incepe investigatiune criminalã contr'a deputatului Em. Stanescu. — D'intre petitiunile presintate prin deputati amintimu aci ca unu ce curiosu, petitiunea comunitãtii israelite din Verpalota, carea cere ca fondulu

impregiurulu seu nime nu erã in stare sè o pretiuesca la adevèrat'a ei valore.

Effectu curiosu allu legi de contrasturi, effectu naturalu allu sistemului de oppressiune! Precandu stilulu generalu arlechinatu cu grecismuri, slavonismuri, francismuri, mirosiã a birocratia, modelandu-se pre fras'a stereotipe de: *asiã precum, si in urmarea, celoru mai susu pomenite*; precandu poesi'a lanceciã in versuri traganate de 16 piciore si schiopetã sub form'a de oda lingustoria cãtra ministru, domnu si imperatu; C. Negruzzi traducea cu o maestria artistica *baladele lui V. Hugo*, si minunat'a poesia a lui Puskin: *Sialulu Negru*. Limb'a lui erã corecta, versificarea armoniosa si traducerea demna de originalu.

Precandu clerulu tinea intr'o mana di-sculu dragalasiu si in cealalta fulgerile afuriseniei. C. Negruzzi indrasniã a scrie pre *Toderica, jocuoriulu de carti* *) si sè traduca in collaborare cu A. Donici *Satirele Prin-tiului Antiohu Cantimiru*, in cari se gasescu passagiuri ca urmatoriulu:

De vrei sè fi Episcopu, c'o mantia vergata, Infasiura-ti trufi'a, ti-pune lantiu de auru, Sub mitra stralucita ascunde capulu teu

*) *Dacia literara* in care a apparatusu acesta novela a fostu suspendata dupa reclama-marea clerului si C. Negruzzi a fostu esilat.

de instructiune, care este avere communa a toturoru jidoviloru, sè nu se imparta numai intre ortodosi si neologi, ci una parte sè se dee si jidoviloru „autonomisti conservativi“ (Iaritate. Una voce: Dar cãte feluri de jidovi sunt?) — Tote petitiunile se trecu la com-missiunea petitiunaria.

Iosifu Gull pesinta unu proiectu de resolutiune, dupa care camer'a ar avè sè enuncie, cã ordenatiunea ministrului de interne, prin carea interdico universitatii sassesci d'a mai desbete cestiuni de dreptu publicu, este tocmai contrariu oppusa legiloru in vigore; cã prin acesta ordenatiune nimicu nu s'a chimbatu in sfer'a de activitate a universitatii natiunii sassesci, allu carei-a dreptu de representare si petitiunare nu se pote contestã nice cu privire la proiectulu de lege despre arondarea municipieloru, nice cu privire la alte affaceri de dreptu publicu.

Acestu proiectu de resolutiune se va tipari si la tempulu seu se va pertractã.

Adamu Lãzãr interpelladia pre ministrulu de instructiune publica, cã are de cugetu a reorganisã cãtu mai currendu Terresianulu din Sabiu, care, de si n'are caracteru confessionale, totu-si si asta-di se affia in manile si sub influint'a clerului? — Interpellatiunea se presenta in scrisu ministrului conceninte.

Alessiu Matolay presinta reportulu commiss. judicarie a supra proiectului de lege despre procedur'a facia cu falsificatorii de cambie. Andr. Schmausz, totu ca reportoriu allu acestei commiss., presinta reportulu a supr'a proiectului de lege despre ceea determinatiune a art. de lege 35 din-1871, unde se dice, cã la judecatoriele cercuali, spre a se poté desbete affaceri de carte funduaria, se recere unu collegiu de trei judacatori. — Ambele proiecte se voru tipari si tramitte la sectiuni.

Dupa deliberarea unoru cestiuni de pucina insemnate pentru noi, camer'a trece la ordinea dille si intre altele, in fug'a mare desbete si accepta proiectele de legi despre introducere mesurãrii catastrale, despre accoperirea speselor facute cu reorganisatiunea justitiei in confiniile militari, si despre accoperirea erogatiuniloru facute in 1872 preste summele preliminate in bugetu.

Monopolulu sassescu asupra spiti-erieloru (apotecelor) romane.

Ni aducemu aminte cum acum cãti-va anni medicin'a, in tierra nostra erã numai in man'a strainiloru. Toti doctorii erau straini si nici unulu Romanu. Multumita inse spiritului de progressu nationalu si fondatoriloru scolei de medicina care asta-di este transformata in facultate, Medicin'a potu a se amancipã si la noi din man'a strainiloru, se astu-feliu, pre tota diu'a, doctorii Romani iau loculu doctoriloru straini,

Si sub o barba lunga stomahulu imbuibat; Diaconulu sè merge cu carj'a innainte.

Te 'ntinde 'ntr'o careta si totu blagoslovesce In drept'a si in stang'a, candu esci plin de veninu.

Precandu traditiunile istorice cadusera in uitare si faptele gloriose alle stramosiloru nostri se perdeau in intunericulu ignorantiei, C. Negruzzi avu nobil'a dorintia de a desceptã simtiulu nationalu prin poemulu istoricu: *Aprodulu Purice*. Acestu micu poemu cuprinde tablouri de o rara frumusetia si se deosibece atãtu prin armonia versuriloru cãtu si prin o energia de stilu necunoscuta inca pana la dînsulu. Inceputulu e pastoralu si incantatoriu:

Ciocarli'a cea voiosa prin vazduhu se le-ganã Si'tornarea primaverei cu dulci ciripiri serbã, Plugarulu cu harnicla s'apucasse de aratu.

Èra cu cãtu poetulu intra mai afundu in subiectulu seu, versulu devine ocelitu si candu descrie lupt'a de pre malulu Siretului intre ostasii lui Stefanu Voda cu arm'i'a un-guresca a lui Hroiotu, poemulu ajunge la inaltimea epica. In acellu passagiu poesi'a descriptiva produce effecte de minune in ochii si in audiulu cetitoriloru prin neche-

si acei din straini, cari au mai reman-tiã terra s'au romanisatu si se romanisèza fia care di mai multu.

Dara daca medicin'a la noi a potu se emancipã din man'a strainiloru, cã ore spitieriele in Romani'a sè se affia in man'a strainiloru si mai cu sam-man'a Sassiloru si a jidaniloru? cã-ci statãmu cu dorere, cã in tota Romani-bera, Munteni'a, Moldov'a, Olteni'a si sarabi'a nu se affia decãtu 4 spitierie mane si 45 spitieri Romani. In Bucu-din 20 spitierie, nu vedemu de cã spitieria romana, aceea a D-lui Ciurea strad'a Bacaniloru, si insu-si spitieri'a este a unui Sasu, era tote celle-sunt in man'a Sassiloru si a jidaniloru cari unii sunt faliti si au redussu medicamentelor la 20 00.

Ast-feliu vedemu pre D. Frank, a datu de mai multe ori falimente si care unu placardu ni-lu dede de mortu continua profesiunea sa de care aternã mare parte igien'a publica, si insusi v locuitoriloru.

Ast-feliu veduramu pre D. Rusu din strad'a francesã de langa curtea v-falitu; ast-feliu amu vedutu pre D. care dupa ce a insielatu lumea, precum constatau printr'o comisiune din p-directiunii sanitare, s'a facutu nevedutu atãti-a altii!...

Intrebãmu dara, de ce guvernulu a rectiunea sanitara nu iau masure pentru locuirea spitieleroru straine prin spit-romane, si contr'a reului si pericolu obiceiu de a sescrie receptele in limbe-ne? Pentru ce tratamentul medicalu unu misteru pentru bolnavi si ei sè nu ce medicamente intrebuinteaza si sè nu a judecã intre unu medicamentu si al-sè scie care-lu folosesce si care nu?

Cãte nenorociri nu potu resultã din semenea inconveniente, din acesta ignor-a bolnavului de a cunnosce tratamente-i se aplica orbesce si in nesciintia de c-

Cã-ci nu potemu pretinde cã do-si spitierii sunt infalibili. Sunt si ei c-supusi gresieleloru, precum veduramu in dillele trecute nenorocitulu accident-mortea multu regretatei si virtuosei D-Anic'a Davil'a, carei-a i se deta o-Stricnina in locu de Chinina, de cãtra-su-si doctorii cei mai experimentati din ti-

Si daca unu omu invetiatu ca doct-Davila gresiesce cu insu-si consort'a sa, insu-si unu chimicu distinsu ca D. Ber-face assemenea gresiele si dã stricni-leu de chinina, punendu astu-feliu in-colu viati'a omeniloru, ce va fi cu ce-doctori, cu ceilalti chimisti si spitiieri-cea-lalta lume? Si daca s'a intempli-assemenea erore cu insu-si Domn'a D-care a moritu victim'a otravei data de-ru consortele seu, eminentulu doctoru D-

zarea cãiloru, prin zinganitulu armelu-mai alessu prin eroismulu Domnulu-cunnosce cã nu fara intentiune Negruz-lorã atãtu de viu tabloulu seu; lui i-sè arrete boieriloru degenerati din tin-seu cum erau acei de pre timpurile vi-cari in locu de a trai in trandavia, sc-mora cu sabi'a in mana pentru ap-tierrei. *Aprodulu Purice* a fostu o palm-ta de trecutul gloriosu presentulu mis-

Precandu palatulu domnescu erã c-deratu ca unu soiu de templu, era Dom-ca unu soju de Buda nefalibilu, C. Neg-avea curagiulu a scoate la lumina im-crunta a lui Alessandru Lapusneanu-spune boieriloru unu mare adevèru: *Po-e mai puternicu de cãtu boierimea*!

Prosti dar multi, respunde Lapus-vorniculu Motiocu, in scen'a macelulu-palat, atunci candu poporulu aduna-porta strigã: *capulu lui Motiocu*. Acellu respunsu allu Domnului: *Prosti multi!* cuprindea in trei cuvinte o ad-revolutiune sociala. Prin urmare novel-rica fu reu veduta la palatu, reu p-de boeri, inse ea si dobandi pe locu-gulu cellu mai innaltu in literatur'a n-si va remanè totu-d'a-un'a un mod-effectu de stilu, de limba frumoasa, de-tiune dramatica si de o necontestat-ginalitate.

chiaru eminentulu chimistu Bernardt, nu se pote intempra cu cea-lalta lume candu unde nu pote essiste controlu arogari?

Daca se venimu la subiectulu nostru, la populu saasescu allu spitieriloru romane: Ni se spune ca spitieriloru Romani li se multe dificultati pentru a obtiene drep-sau privilegiulu de a deschide spi-

Este trista acesta stare de lucruri in-tierra libera si autonoma ca a nostra! Este tristu de a vede intr'o capitala ca Bucurescii care numera 200,000 spiti, numai una singura spitiera romana. Este cu atatu mai tristu intr'o tiera de milioane locuitori, numai 45 spitieri Romani si multi din acestia, fara ocupatiune spediti in tierr'a loru de a-si essercita mesiasa ce au, pre candu Sassi si Jini sunt liberi totu-de-un'a si pretotinden: Constitutiunea desfiintieza totu felulu de monopolu, daru noi vedemu monopolulu cu toatele, precum vedemu monopolu in comertiu, monopolu cu tutunu si cu beuturi alcoolice, monopolu cu functiunile publice, monopolu in alegeri, monopolu in tote!

Pana candu dara cu aceste monopoluri privilegii, si mai cu sama cu monopolulu privilegiulu saasescu asupra spitieriloru romane!

Daca Romanii, sau ori care altulu s'aru nu se in tierr'a nemtiesca sau in ori care tiera din lume ca se fondese spitierie sau si ore tolerati in acest'a!..

„Reform'a.“

Affaceri scolastice.

Langa Corness'a (Chioru) Fauru, 1874. St. Redactiune! Sub acestu titlu apparura annulu espiratu mai multi articli in dia-bol'a romana, tractandu affaceri scolastice de imbusuratorie parte din contra. Sub acestu titlu si eu cu permissiunea Dvostre nu se arretu starea deplorabile in carea stau scolele in unele protopopiate din nordu, sughetandu astu-feliu a contribui la marea reului.

Asta-di tota lumea striga: „scientia si buna.“ Economulu ca se pota intrá intre abrii virili, are lipsa de scientia, daca nu va are avere cata cere diu Tóth; colu seu, ca se se pota applica la vre-o mura a industriei, are mare lipsa de ea; — unu cuventu, nimeni nu pote conta unu venitoriu ferice, pana a nu possede oare scientia, pentru a carei-a cascigare, sama fitorei generatiuni sunt destinate lele populare.

Ne potemu mandri, Dle Redactore, candu asta-di vedemu ca nu este communa romana — asiá credu eu — in carea se nu esse scola; inse cu atatu mai tare trebuie

Nu mai enumeru celle-lalte peccate alle scriitoru, tote spirituale, attragatorie si peccate ca peccatulu, inse voiu eclará fara si o partinire de vechia amicia, ca valoarea scriitoru lui C. Negruzzi, mare prin cuantitate loru, se maresce in proportiune co-sala, candu gandirea mea se reporta la populu de sterilitate in care elle au fostu aduse. In annii de seceta rodurile copaci-ului sunt mai cu sama pretiose.

Bagagiulu literaru allu lui Negruzzi se mai pucinu voluminosu, precum a fostu acellu allu lui Prosper Merimée in Franci'a, se castiga in calitate ceea ce i lipsesce in tme. Ellu dicea: „mai bine vreu unu armaturu arabescu de catu o herghelia tatarasca, si catu unu campu de maciesi mai bine unu sinu trandafir.“ Avea multa dreptate si di- unu mare adeveru in limbagiulu seu originalu, ca-ci mai bucurosi se fimu de a vedea in biblioteca unu singuru volumu peccatele lui Negruzzi, de catu o suta de mura a unoru literati peccatosi.

Am asmenatu pre Negruzzi ou Merimée in privirea catimei operiloru, acea asmenare o gasimu si in natur'a talentulu chiaru a spiritulu loru. Amendoi aveau mendeie de oculus mladiosu cu cari scieau cisela forte finu in limb'a de care se scriau. Ei aveau de o potriua sentiulu esteticu producerile loru si posedau acell'a-si far-

se ne dora candu vedemu ca nimenea nu se lupta, nu-si face datorint'a cum ar trebui pentru buna starea si inffiorarea acestoru institute binefacatorie, de unde prea firesce urmedia ca elle nici nu correspundu misiunei loru. Si chiaru acei-a cari au cea mai santa detorintia facia cu scolele; chiaru acei-a cari au detorintia a supraveghia si a lupta pentru ceea ce asta-di avemu mai scumpu „instructiunea populare“ pare ca nu voiescu a vedé starea deplorabile a unora scole, nece reulu ce in currendu pote urma de aci. Candu essu in publicitate cu aceste orduri, nu voiu se netediescu reulu ce ne ammentia, ci voiu se-lu arretu in tota goretatea sa si astfelu se-mi liniscescu cellu pucinu consciint'a.

Sub cuventulu „Scola“ eu intiellegu unu edificiu proviedutu cu bancu, tabla, creta etc. in care se aduna mai multi invetiacei, invetiacele, in midiuoculu caroru-a unu individu harnicu, indiestratu pre langa alte scientie necesare si insusfri bune si cu scienti'a de a invetiá pre altii — si inca pre nise micuti nevinovati alle caroru-a poteri dormitande sunt a se desceptá, — astu-feliu a face din ei membri demni ai natiunei, crestini adeverati pentru Basericu, cetatieni buni, si bravi fii ai patriei. Dar cu totulu altmintrea trebuie se intiellega unii acestu cuventu „scola“ candu concredu instructiunea unoru individi, caroru-a li lip-sescu atatu scientie, catu si tote insusfrelle necesarie pentru acesta misiune. Casurile urmatorie me voru justificá pre deplinu.

In tractulu Miresiului-mare, in mai multe commune instructiunea e in o stare de compatimitu, din cari commune voiu se amintescu numai doue neavendu voia a face o mai mare bucuria celloru ce ne urescu pre noi.

Communa Coltirea in amentitulu tractu, se afla in stare buna, dar asta-di a ajunsu a fi obiectu de risu jidaniloru si altoru-a, era noue de rusine, candu instructiunea e concrediuta unu copilu, car: pana mai eri a fostu servitoriu pre la ovrei si calcionari prin Siomcuta-mare, de unde alungatu fiindu, dupa ce a capstatu testimoniulu de „vagabundu“ asta-di a ajunsu domnu invetiatoriu in Coltirea. In alta communa Bozinta-mica, totu in acellu tractu, e invetiatoriu unulu, carui-a nu numai scienti'a pedagogica i lipsesce, dar nici numele nu e in stare a si-lu scrie cum se cade. Am diu ca alte casuri nu amintescu, si nu dora pentru ca asiá voi se cruti pre d. protopopu, ci din respectu catra natiunea intrega. Si tote acestea credu ca nu se facu fara scirea santiei salle. Intrebu deci pre domnu protopopu, ca scie de astu-feliu de casuri? si daca scie, are de cugetu a delaturá reulu catu mai currendu, ca se nu ne tredimu cu scolele confes. prefacute in scole commune, ceea ce numai Dsalle amu avé apoi d'a mul-

mecu de naratiune. Ori-ce intemprare dilnica ori-ce istoriora catu de neinsemnata, Negruzzi scia se o presinte sub forme interesante, si atatu convorbirea lui variata, catu si tactulu portarei, modesti'a si blandeti'a caracterulu seu, lu-au facutu a fi multe simpaticu contimpuraniloru sei.

Ca omu politicu, de si rolulu lui nu a fostu insemnatu, e de ajunsu se amintimu aici ca fiindu deputatu sub Domni'a lui Sturza Voda, ellu a fostu esilatu de noue ori la mosia sa Trifesci de pre malulu Prutulu, pentru crim'a neiertata ca avea idei liberale si facea opositiune guvernulu. *)

*) Domnulu Mihailu Sturza scia se folosi de impregiurari. Profitandu de o dummania personala ce era intre Constantinu Negruzzi, cellu mai teneru de versta, dar singurulu seriosu opposantu din deputatii adunarei, si Consululu Russescu de pre atunci, cari se ammeteca in modu prea neplacutu pentru Domnu in guvernarea tierrei, ellu pre de o parte indemna pre consulu de a cere esilarea lui Constantinu Negruzzi, era pre de alt'a tramitea soli la Petersburg prin care se tanguiá catra Imperatu de Consululu Russescu care lu siliá se calce legea fundamentala a tierrei si se esileze pre deputati. Astfelu ellu sciu se obtiena si revocarea consululu ce i era atatu de neplacutu, si se dee o apparintia de legalitate esilarei deputatulu a carui cuvinte din adunare i displacau preste mesura.

tiumi? — Vedeti Dle Redactore! de aici devine indiferentismulu si desinteressarea poporulu catra scola, precum si aceea, ca lefa de 105 fl. i pare prea mare pre annu, ceea ce in fine devine regula generale pentru toti invetatorii, fia acei-a harnici, fia ticalosi si nemernici. Ecce applicarea proverbului „de la capu se impute pescele.“

Aretandu reulu, nu potu a nu attrage attentiunea venerab. ord. de Gherla asupra acestei impregiurari, rogandu-lu se se indure a lua tote mesurile possibile pentru evitarea pericolulu. Forte amu dori, ca Pr. Ssa episcopulu se faca o excursiune si prin partile aceste alle Diecesei, spre a se convinge in persona despre starea credentiosiloru sei.

Catu pentru scole, bine-voiesca Pr. Ssa a cere informatiuni de la dnulu capitanu primariu allu Chiorulu, si va afla ca reulu e la culme.

Era domni protopopi inca ar face bine daca s'aru mai intorce cate odata giuru impregiuru prin tracturile loru, nu numai cu occasiunea essamenelor.

Au nu vedu Domniele loru ca lipitorile voiescu a ni preface scumpulu pamentu in „Palestina“ cu tote ca magiarii nu cunoscuc decatu „Ungaria.“ Mai tardiu amu vre se instrumim; inse nu vomu avé pre cine.

Catu pentru conferintiele tractuale protopopesi tenute in annulu trecutu conformu decisiunei cons. plenariu din acellu annu in caus'a ameliorarii sortei invetiatoriloru etc. mi-voiu lua alta-data libertatea a scrie.

eu.

De sub Ciblesiu, la finea lui Fauru 1874.

Finitulu bunu lauda inceputulu bunu. De una detorintia morale ni tenemu a nu uitá nici-candu numele acelloru barti ai natiunii nostre, cari din tempu in tempu au conlucratu la realisarea scopuriloru nationali si a binelui communu a poporulu romanu. Asiá in aceste dile descalecandu prin communele din nordulu Transivaniei — a dulcei nostre tierre, — prea onorab. D. I. Papiriu-Popu, protopopu tractulu Ciceu-Cristuru, — ecce aflati, ca in asiá dile triste si de nespusa lipsa de bani ni aduse si ni impartí una summa de bani de mai multe mli florinti.

Veti intrebá ca ce-va curiosu, ca de unde si ce felu de bani se ni imparta noue asta-di, candu pare ca au secatu tote isvo-rele de bani? — Asiá este intru adeveru, dar cellu ce scie crutiá in tempu bunu, are bani in tempu de nevoia, cellu ce petrunde afundu si vede departe, acellu-a departe si ajunge si cu succesu si-incoronedia opulu osteneleloru si fructulu ideelorु salle maretie. — Obligatiunile imprumutulu nationalu de la tote communele acestu protopopiatu, adunate de amintitulu d. protopopu inca pre la annulu 1861—62, dupa declaratiunile

Inse si diversele posturi ce a ocupatu de la simplu diacu de Visterio, postu in care intrau antaiu feciorii de boieri pre atunci, pana la postulu de ministru de finacie, si carier'a politica, erau contrare gustulu si tendintieloru salle literare. In nemolulu de dele, adunate impregiuru lui de scan'a proceselor, in midiuoculu lucráriloru seci de cancelaria la care a fostu condemnatu o mare parte din viatia, ellu gasia tempu a comite peccate, collaborandu la tote foile ce se iviau pre orizonulu literaru. Astfelu Currierulu de ambe sesse a lui Heliadu, Albin'a lui Asachi, Alau'a romanesca, Dacia lui Cogalniceanu, Progressulu, Romani'a literara a lui Alessandri, Lumin'a lui Hajden, si chiaru Convorbirile literare s'au ornatu cu margaritare essite din s'reagulu seu. Insu-si repertoriulu teatrulu nationalu se imbogati cu doue piese originale cari au avutu mare succesu pre scena: Doi tierrani si cinci carlani si Mus'a de la Burdujeni; acesta musa a remasu unu tipu in panoram'a nostra sociala. Asiá dara ca membru allu So-

Esilulu unu deputatu cadea in sarcin'a consululu Russescu, departarea consululu in sarcin'a deputatulu lovitu de consulu in modu nelegalu, Domnulu si-spala manile si era nevinovatu.

I. N.

date de noi se vendura si prefacura in bani numerati si se depusera sub parintesc'a pastrare si ingrigire a venerab. ordinariatu de Gherla. Acesti-a sunt banii despre cari vorbimu, bani cu mare zelu adunati, cu virtute romana pastrati si cu conscientiositate administrati din partea laudatulu nostru protopopu, care este adeveratu si credentiosu pastoriu allu turmei salle. Din interesele capitaluriloru nealienabile solvimu invetatorii nostri, si ce mai remane, trece in folosulu besericelor. Acesti bani, cu invoierea matur'a si impartial'a judecata a totoruru curatoriloru si a membriloru senatelorु scolari, sub presiedinti'a si conducerea intiellepta a dlui protopopu — buna ora ca in adunarele senatelorु romane strabuue — s'au elocatu prin fia-care communa pre la omeni cu stare buna, in locuri sigure, pre langa hipoteca buna si totu-odata si pre langa percente modeste. Cine nu va crede, ce mare ajutoriu este acestu-a pentru bietulu nostru poporu, care intr'unu tempu asiá criticu nice cu 50—80 percente nu mai pote capeta bani?

Afara de acestu mare folosu de acum, totu cu ajutoriulu acestoru bani s'au redicatu parte din nou, parte numai s'au adjustatu si infrumsetiatu cine beserice, mai multe case si alte edificie parochiale, scole si recuisite intr'insele. — In recunoscinti'a nostra romanesca nationala dorimu dar multe dile bune si multi anni de feridita vietia iubitululu nostru protopopu, alle carui fapte potu indemná si pre altii.

In a dou'a linia detorimu multumita numeloru illustre si pretiuite, cum sunt: DDni Br. Vasiliu Popu, Ladislau Vaida Samoilu Porutiu si Popoviciu, cari ca fosti dirigatori la guvernulu Transilvaniei au collucratu din anima la aprobarea oferirei acestoru obligatiuni alle nostre. Nu mai pucina multumita detorimu dlui advocatu Gavriilu Manu, fostu jude supremu allu comitatulu nostru Solnoculu-interioru, care asemene multu a contribuitu spriginindu autenticarea si aprobarea loru din partea Comitatulu.

Mai multi reprezentanti beser. si scol. al tractulu

Ciceu-Cristuru, 1. Martiu 1874.

Pr. st. Dle Red! Anuntiulu antai'a ora essitu in acesta pretiuita foia despre adunarea collectelorु pentru „Scola romana de fetitie in Clusiu“ — m'au petrunsu ca pre una mama de 6. prunci si ca pre una feta orfana, ajunsu la starea de acumu prin crescerea si ajutoriulu neuitatulu meu bunu cumnatu Eli'a Vlass'a, canonicu. — Ca nu potui mai de multu, si acum'a inca numai cu summa de 48 flor. aici aclusa, potu se contribuiescu la acellu maretiu scopu de crescerea fetitieloru dulcei melle natiuni,

cietatii, C. Negruzzi a fostu o individualitate marcata printre contimpuranii sei.

Ca omu politicu, a fostu liberalu intru unu tempu unde liberalismulu era pericolosu, ca-ci lu amenintia esilulu.

Ca omu de litere, a fostu, este inca si va fi multu tempu in fruntea prosatoriloru Romani.

Ca Romanu cu sentiulu de adeverata nationalitate, se-lu lasamu a se exprime:

„Francesu, Neamtiu, Russu, ce firea te-a facutu,
„Pamentulu teu e bine-a nu uitá.
„Ori cui e dragu loculu ce lu-a nascutu,
„Eu, fratii mei, unde-oiu cautá,
„Nu mai gasescu ca dulcea Romania,
„De-o si hulescu cati se hranescu in ea,
„Corci venetici! . . . Dar ori cum va fi, fia,
„Eu sum Romanu si-mi place tier-r'a mea.“

Fine.

caus'a aflat, că e nerodirea de mai multi ani si grandin'a ce in trei ani dupa o alta au cercetotu acestu giuru in cellu mai inspaimantatoriu si ingrigitoriu modu. Bi-nevoiti, Dlu meu, primindu acesta summa, a o administrá la loculu s'eu, si dupa allaturat'a lista a publicá numele contributoriloru marini mosi, pentru justificarea mea, multiamindu-li totu-odata pentru succursulu datu la acestu scopu filantropicu.

Numele contributoriloru: Julia P. Papiriu nasc. Poritiu, ca collectanta, 5 fl., Dnii I. Popu-Papiriu protopopu, si I. Esdvári proprietariu, câte 5 fl.; Dnii Aug. Sighiarto not. cerc. in Agresiu, 3 fl.; Ioanne Deacu, parocu in Ilisiu'a, I. Perhaitia par. Agresiu, Simeonu Sighiarto primariu com. Agresiu, Dn'a Gál-Latvänné proprietarissa in Agresiu, Dn'a Szentgerliczei Maria Molnar Albertnö propr. in Ilisiu'a, Dn'a Julian'a Muresianu preutessa in Spelmezeu, Dsior'a Ravec'a Precupu fic'a Dlui notariu din Petr'a, Dn'a Maria Popu preutessa in Petr'a, Dsior'a Ravec'a Muresianu fic'a dlui preutu din Chiusi'a, Dsior'a Emili'a Muresianu, fic'a dlui preutu din Sasarmu, Dn'a Torma Károlyné din C. Cristuru, Dnii Ludovicu Pécsi not. cerc. in Spelmezeu, V. Moldovanu cantoru in Caianulu-micu, Iosifu Moldovanu par. Caianulu-micu, V. Oprea not. cerc. Chiusi'a, Andreiu Bologu fetu beser. in Sasarmu, Beteg Kelemen propr. in Uriu-desusu, Tatrosi Sandor propr. totu in Uriu de susu, si Teodoru Rednicu expeditoru postalu, câte 1 fl.; Teod. Nicula primariu com. in Borless'a, Teod. Russu inv. Agresiu At. Bodea inv. in Borless'a Aless. Halasu inv. in Spelmezeu, I. Boca inv. Caianu-micu I. Tiermure inv. Caianu-mare, I. Precupu inv. in Petr'a, Costanu Conia curatoru prim. Niresiu-Rom., G. Sighiarto cantoru Niresiu-Rom., Pavelu Bules jude si fetu beser. in Chiusi'a, Samsonu Oprea inv. Chiusi'a, Mateiu Rebreanu inv. Chiusi'a, I. Caienariu primariu com. Ir Muresianu inv., Bartolomeiu Miresianu curator. prim. V. Caienariu cantoru, Iacobu Chiu cloptariu, Teod. Bologu inspect. scolaru, toti din Sasarmu, Ignatiu Nagy plebanu r. path. si Alessiu Russu inv. in C. Cristuru, câte 50 cr.; Vasilca Horoba curatoru primariu in Agresiu 40 cr.; Dn'a Viragh Iakabné proprietarissa in C. Cristuru, si Dn'a Tomloné negutiatarissa, câte 30 cr. — Summ'a totale 48 fl. v. a.

Primese etc.

Julia Papiriu, nasc. Poritiu
protopopessa, ca collectanta.

Romani'a. Activitatea parlamentaria
In siedint'a de la 23/25 febr. tr. Camer'a deputatiloru au discutatu interpellatiunea dlui Man. Const. Epureanu relativu la creditulu fondiaru. Epureanu si V. Pogoru affirmau că creditulu fondiaru romanu nu pote fi consideratu ca legalu pentru că nu ar fi plinitu tote conditiunile prescrite prin lege. Principele Dem. Ghic'a, ministrii de finantie si allu affaceriloru straine demonstrara inse că legea fusese respectata. Camer'a acceptandu acesta parere, votá, aproape cu unanimitate, trecerea la ordinea díllei.

In sied. de 14/26 febr. Camer'a votá cu 49 voturi, contr'a 24. legea prin care pompieri se incorpora in oastea regulare destinandu a servi ca auxiliari la artileria (tunari) si autorisandu pre ministrulu de resbellu a-i chiamá la concentratiunile annuale, perondandu-se cu câte o jumetate parte a efectivilorulu lor.

In sied. de 15/27 febr. Camer'a votá cu 70 voturi, contr'a 10 legea prin care unu creditu de 8 milioane lei este deschisu ministrulu de resbellu pentru constructiuni militari. Acestu creditu se va coperi prin unu imprumutu ce se va plati prin annuitati in cursu de 20 de ani cu interese de 8% si alte 2% pentru amortisare.

Votarea acestui creditu dede oca-siune onoru manifestatiuni patriotice. Oratori d'ntre cei mai elocinti ai oppositiune, ca D. G. Vernescu si Nic. Blaremberg sustienura cererea guvernului.

Inlesnirea comunicatiunii in

capital'a Romaniei. Urbea Bucuresciloru cu unu numeru abiá de 200,000 locuitori are aproape vast'a estensiunea a Vienei, inse mediuloce de comunicatiune forte pucine si aceste inca prea scumpe, fiindca trasurele (birsie, fiacare) cu doi cai (comfortabile nu essistu) avendu tass'a de 2 lei — 1 fl. pre ora, costa multu pentru omeni cu stare materiale mai modesta, — era stratele suburbioru suntu pardosite cu petra de riu si vai de petiorele silite a alergá pre d'insale in distantie mai mari s'eu in timpu réu. Decandu se deschisera cállile ferrate, comunicatiunea de la gara la Otelele mai mari se intretiene si prin carra de societate (omnibus) dar boeriloru si boerinasiloru deroga a se servi de elle, preferindu a platí 2 lei in locu de 50 bani. — Spre a se inlesni comunicatiunea unu consortiu de Angli construi una calle ferrata cu cai (americana) carea duce la gara, dar acesta linia pre de parte nu ajunge, acum se lucra la alta linia, care de la piati'a st. Giorgiu (cam in centrulu urbei) duce la apele de la Vacaresci, la cari in lunele de vera occurge multime mare de omeni. Indata ce va fi gat'a acesta linia se va mai construi alt'a care va impreuná strat'a Mosiloru cu strat'a Mogosioe prin strat'a Romana. Publiculu capitalu accepta cu impatientsa inca una linia, care se duca la Ferestreu si Baness'a, celle mai frecuentate locuri de petrecere. — Ca Bucurescii se devina ceea ce sunt capitalele d'in occidentulu Europei, multe mai lipsescu si anume: regularea angustelor si tortuoselor strate, pardosirea si canalizarea lor, curatienia mai mare, etc.

Datinele inveterate, fire-ar oátu de relle, cu anevoe se potu sterpi, asiá datin'a d'a duce mortii cu faci'a descoperita alungulu stratoru pana la cimitiru se sustiene la Bucuresci in butulu opriloru reiterate alle ministeriulu de interne, cátra consiliulu municipalu, care decise era a invitá de nou pre locuitorii capitalu ca se observe ordinatiunea data.

Generosa familia Stirbeiu, carei-a Bucurescii detoredea institutulu „Eli-sabeta“ — Bust'a si Campin'a spitalele lor, etc. immultiesce actele salle de caritate, infiintandu in Craiov'a unu vastu spitalu unde bolnavii voru fi admissi fara distinctiune.

Cetimu in „diarulu francesu de Bucuresci.“ că in díllele trecute D. A. T. Laurianu, decanulu facultatii de litere d'in Bucuresci, ca presiedinte allu societatii acad. rom. si D. I. C. Massimu, professoru la liceulu St. Sav'a, ca secretariu allu soc. acad. rom. avura onorea d'a fi primiti in audientia particulare prin In. Sa Principele domnitoru si de a-i presentá primele fasciore d'in „Dictionariulu limbii rom.“ a societatii acad. tiparitu pana la lit. H. — (Literele I, K., L., M., dora chiaru si N. fiindu prelucrate de mai nainte, accepta numai revisiunea comisiunii lessicografice dupa care immediatu se voru pune sub teascu, astfelu este sperare intemeiata, că Dictionariulu limbii rom. edatu de soc. acad. va fi gat'a in cursu de doi ani, adeca pre sessiunea anulului 1875. — Red. „Fed.“)

VARIETATI.

(Bani de pre tempulu imperatorulu romanu.) Díllele aceste s'au gasitu pre malulu stangu allu Oltului, din susu de Slatin'a, o caldarusia cu mai bine de patru oca moneda romana, dinari, cei mai noui din annulu allu V-lea allu Imparatfei lui Marcu Aureliu, si celle mai vechie alle lui Vespasianu. Tote aceste monede au incaputu in manile d-lui Bolliacu, care va da curendu relatiune despre elle. Aceste monede sunt forte multe de unu felu: Traiani si Adriani mai alessu, forte multi. Nici o mare raintate nu s'a potutu gasi intre aceste monede.

Pentru costumuri nationale, cine voru fi doritori de salbe au oca-siune se-si facea assemene salbe pentru costumulu nationale de câte o suta de Traiani s'eu Adriani, numai cu câte unu leu si doue-dieci bani piese-s'a, bine pastrata si curatita farata stricatiune.

Amatorii potu profitá de acesta oca-

siune pana la finitulu lunei lui Martiu, pentru că atunci numai se voru tramite in stratinetate, dupa incredintare că in tierra nu se gasescu amatori de asiá lucru,

Doritorii se voru adresa la administratiunea „Trompettei Carpatiloru,“ in Bucuresci.

(Istro-Romanii.) Istro-Romanii sunt unu micu poporu pastorescu, ce traiesce intre ruinele maretie alle monumintelor romanu, in partea cea mai spre nordu-ostu a Italiei si a-nume in Istri'a. *) Intre tote natiunile de origine romana, acesti-a se apropria mai multu de Daco-Romani prin dialectulu, fisionomi'a si datinele lor, precum in foi'a Istri'a au descrissu odinora DD. Candler si Covaciu.

Unu june calletoriu romanu, visitandu in anni din urma ruinele maretie alle Istriei, audi de-odata acolo, pre langa arculu lui Traianu, resonandu unu fluieru a carui-a melodia trista se assemena multu cu doinele nostre, era versurile ce comunicamu in originalu, pentru a fi intiellesse de unu Romanu n'au trebuintia de a fi tradusse.

Plinu de mirare si de bucuria, că-si aude limb'a sa intr'o asiá departare de patria, calletoriulu nostru recunoscce in acellu pastoriu, mare assemenare cu tipariulu fisionomiei si cu imbraccamintea Romaniloru din muntii Carpati, dreptu care deschisse urmatori'a convorbire, ce fu intiellesse si chiaru respunsa:

Calletoriulu: Din ce parte esti tu frate?

Pastoriulu: De la Val-arsa, vecinu de cost'a muntelui Peden'a.

Calletor.: Unde ai invetiatu asta limba?

Pastor.: La noi toti omerii (omenii) o conosco.

Calletor.: Si cum o chiama?

Pastor.: Romana e Vlaha.

Calletor.: Multi sunteti voi pre aici?

Pastor.: Numerulu de omeri eu nu am afflatu, ma torme am (avemu) multe.

Totu poporulu de la Trieste e de la Fiume munca ver'a nieli (mnei) nostri, iern'a se cepra cu lana nostra. Ma tu de unde veni?

Calletor.: Forte departe, de la Pontu, cum ai cantatu.

Pastor.: Ah! Bine venitu la noi, rogu candu torni in tua casa, saruta de irima (anima) pe vostri pastori e torme. — S. Barbutia. (Pedag. Bl.)

(Se Dice) că Pré St. Mitropolitu primatu allu Ungro-Vlachiei a patitu-o. Archi-diaconulu Nestoru a facutu una epistola, in penitentiariulu din Vacaresci, cátra Pré S. S. Mitropolitulu Moldovei si Sucevei, in care i face una declaratiune ranca. — Archi-diaconulu spune, că acesta pressa de fabricatu lire ottomane essiste de candu Mitropolitulu prim atuse affá inca Staritiu la Cernic'a, sapata de nisce cigani, cari s'aru fi omoritu indata dupa terminarea operei si cu care s'a fabricatu lire din nisce piese mari de aur alle Mitropolitulu Nifonu, care nu mai aveau nici unu cursu. — Acésta declaratiune, in forma de epistola, s'a luat de cátra d. directoru allu penitentiariulu si s'a datu d-lui ministru de interne. Din parte-ne nu scimu pana la ce punctu se credemu aceste declaratiuni alle prevenitulu Nestoru, inse rogamu pre d. ministru a face cunoscutu epistol'a. („Fiulu Romaniei.“)

(„Confederatiunea latina“) cunoscutulu diariu ce appare de 4 anni la Macerat'a (Itali'a) sub directiunea eruditulu confrate D. E. Amante, dupa una intermissiune de siesse lune (d'in Iuliu pana in Decembre anululu decursu, 1873.) d'in caus'a unei grelle infirmitati si alte numai pucinu doreroase accidente domestice, de cari fu cercetatu bravulu directore, au reaparutu era in annulu curr. si se va continuá de doue ori pre luna. Salutamu cu viua bucuria reaparerea acestui organu ce popularisedia cu atáta caldura in Itali'a, caus'a

*) Locuitorii vechi ai Istriei traiau cu hotitulu si pirateri'a; ei fura subjugati de cátra Romani cu 221 de anni inainte de Christosu, si tierra lor fu redussa in provincia Romana, cu 178 anni a. Chr. si firesce colonisata. — Actualminte Istri'a este sub imperiulu Austriei.

Romaniloru d'in Oriente. Pretiulu pn annu intregu 6 lei a.

(Diariu nou romanescu.) Multu intiellessemu despre planulu se edá unu diariu rom. la Brasieu, primimu de la o mana amica scirea cá diariu „Orientulu latinu“ va a de la 1 Aprile (!) a. c. sub redactiunea Francu de la Fagarasiu si sub directiunea DDloru frati Arone si Nicolau D e s i a n u cari au si depusu cautiunea tru diariu. Numele initiatoriloru est ajunsu ca se speramu programma lit natiunale si se salutamu inainte appa nea „Orientulu latinu.“

(Gimnasiulu super. r. o. Simleu) in Transilvani'a se bucur la inceputulu an, scol. cur. de dreptulu de blicitate si prin urmare este autorisatu ené essame de maturitate si a da testin despre acestea.

Sciri electrice.

Paris, 4. Marte. Dupa ce Ed Ollivier a refusat a sterge din diariulu seu de receptiune passagiale cari glorifica pre Napoleon III, amia francesa a amanatu primire pre tempu nedeterminatu. — S. despre ocuparea cetatii Bilbao constatá; d'in contra scirile de la finiele ispaniole spunu, că bombardmentulu carlistiloru are pucinu eff.

Constantinopole, 5. Marte. Conte Ludolf, internuntiulu ostru rescu la Port'a ottomana, pleca cu cediu la Vienn'a. — Calletori'a pre pelui Serbiei la Constantinopole amanatu. — Carateodori Effendi numitu de consulu allu Portei in Ro-

Baione, 5. Marte. Diu Bilbao mai sositu nice una scire. Serra Topete au sositu in Castro cu 400 ciori. Armata diu centru se va dísi sub command'a lui Dominguez se tramite 6—8000 feciori in ajutoru armatei de nordu.

Lissabon'a, 5. Marte. Mai locuitori de pre insulele azore, prin scriessore cátra Grant cerura protectulu staturiloru unite. Grant respus Epoc'a cuceriloru a trecut, ea est locuita prin plebiscitu.

Vienn'a, 6. Marte. Diariulu „terland“ annuncia pre 12 Marte conferintia a episcopiloru si totu-o comunica, că cardinalulu Anton esmissu una nota cercularia contr'a tei din Januariu a lui Visconti Ven. Prin acesta nota cardinalulu com possibilitatea unu modus vivendi bazea statulu quo.

Dupa una scire a diariulu „Th. blatt“ partit'a lui Hohenwart ar aver cugetu, ca indata dupa desbateru gvr ale a supra legiloru besericesci se e rasesca camer'a in modu demonstrat.

Vienn'a, 6. Marte. In desbateru asta-di a supr'a proiectelor de legi spre regularea referintieloru intre rica si statu, cea mai mare impressi a facutu-o cuventarea deputatulu S. „Volksfreund“ dice, că „Vaterland“ prea pripitu cu annunciarea conferi episcopiloru pre 12 lun'a curinte.

Vienn'a, 6. Marte. Dupa o sc diariulu „Presse“ adjutantulu gene allu imperatorelui, contelle Belleg si-a datu demissiunea, din cau sanita

ALESSANDRU ROMAN

Propriet., edit. si red. respundiet.